

Georgien

– politiskt motiverade repressalier och våld mot oppositionella

Om rapporten

Denna rapport är skriven i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#). Den är en opartisk presentation av tillförlitlig och relevant landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänna förhållanden eller där Lifos expert är en källa, vilket i så fall anges. För att få en så fullständig bild som möjligt bör rapporten inte användas exklusivt som underlag i samband med avgörandet av ett enskilt ärende utan tillsammans med andra källor.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och Lifos har ingen avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Lifosrapport: Georgien – politiskt motiverade repressalier och våld mot oppositionella

2019-06-28, version 2.0

Lifos – Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet

© Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2019

Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehåll

English summary.....	4
1. Inledning	6
2. Georgien efter Sovjetunionens fall	7
2.1. Sjevardnadzes presidentskap	7
2.2. Saakasjvilis tid vid makten	8
2.3. Ivanisjvili och Georgisk Dröm tar makten	9
2.4. Det politiska klimatet	10
2.4.1. Presidentvalet 2018	12
2.4.2. Protester i juni 2019	15
3. Reaktionen mot tidigare makthavare	17
3.1. Rättsliga efterspel efter maktskiftet 2012.....	17
3.2. Förekomsten av politiskt motiverat våld, trakasserier eller diskriminering	19
3.2.1. Uppsägningar	19
3.2.2. Politiskt motiverat våld	20
3.2.3. Utsatthet för politiskt oppositionella.....	22
4. Lifos analys	24
Källförteckning	25

English summary

This report is focused on the issue of to what extent the current Georgian administration is exercising political repression against the political opposition, in particular the part of the opposition associated with the former ruling party United National Movement (UNM), and former president Mikheil Saakashvili.

When the Saakashvili government came to power Georgia was a state in chaos. The agenda set forth by Saakashvili and his allies was to consolidate the state building, and eliminate threats against the Georgian nation. Power ministries (Ministry of Interior, Ministry of Defense and Ministry of Justice) and other law enforcement agencies were given extraordinary powers, and the administration was successful in battling organized crime, rampant corruption and Russian influence in internal politics.

As the Saakashvili regime started to undergo more and more public scrutiny for its repressive methods, and particularly after the devastating war with Russia in 2008, the government partly refocused its power structures in order to not only battle external threats, but also to consolidate power.

After winning the 2012 parliamentary elections, as well as the 2013 presidential elections, the new government formed under the umbrella of the Georgian Dream coalition wasted no time in demanding accountability from previous power players. Several high ranking UNM officials were arrested, tried and convicted for abuse of power, embezzlement, as well as for involvement in human rights-abuses. Although the legitimacy of these trials might not necessarily be questioned on a general level, procedural deficiencies and a tendency of selective justices have been pointed out by the international community as well as by local NGOs. With a few exceptions there are currently no ongoing criminal cases targeting representatives of the former government.

The targets for the criminal charges were all top level representatives of the UNM government. Middle and low level officials were not affected to the same extent by the change in government, although many were removed from their positions within the central and local administration – even if the positions were not formally political. In some cases, the termination of employment was successfully challenged in court, but the winner-takes-it-all mentality still remains and rules in Georgian politics.

After 2012, the UNM and its offspring (the party split in two in January 2017) has been the main political opponent to the Georgian Dream government. The political climate in Georgia is characterized by polarization and antagonism between these two camps, reportedly amplified during the presidential election campaign in 2018. In general, however, it can be concluded that the political climate is open, and the ability to conduct political activity as an opposition party is been satisfactory. On a few

occasions, high ranking UNM representatives have been assaulted or harassed in connection to public events. As these incidents have not been thoroughly investigated, the motives largely remain unknown.

1. Inledning

De vanligaste åberopade asylskälen i georgiska asylärenden 2016 var risken att utsättas för frihetsberövanden, våld eller andra utomrättsliga sanktioner från nuvarande myndigheter eller strukturer relaterade till regeringspartiet Georgisk dröm (GD). Detta visar en analys som Migrationsverkets sektion för informationsanalys har gjort av inkomna asylärenden. Grunden för den åberopade förföljelse risken uppgavs vanligen vara någon form av association med den tidigare regimen under Micheil Saakasjvili och hans stödparti Enade nationella rörelsen (United National Movement (UNM)) eller dess avknoppningar.

Mot bakgrund av denna tydliga ärendeprofil har Lifos valt att i den här rapporten utreda huruvida, och i så fall i vilken omfattning, politiskt motiverade repressalier idag riktas mot den politiska oppositionen i Georgien. Rapporten bygger i huvudsak på information inhämtad av Lifos i Tbilisi i mars-april 2017 men har i vissa delar kompletterats med skriftlig rapportering.

En senare genomgång av georgiska asylärenden inkomna under det sista kvartalet av 2018 visar på ett snarlikt mönster som ärendena från 2016 vad avser åberopade ansöknings skäl. Denna version av rapporten har därför uppdaterats med information som inhämtats i samband med ett besök i Tbilisi i april-maj 2019 tillsammans med skriftlig rapportering.

2. Georgien efter Sovjetunionens fall

2.1. Sjevardnadzes presidentskap

Georgien var en av de konstituerande republikerna i Sovjetunionen och kom att bli en av de första av dessa att ta steget mot självständighet.¹ Under ledning av bland andra dissidenten Zviad Gamsachurdia höll Georgien i slutet av 1990 en omröstning om utträde ur Sovjetunionen och året därpå följde en folkomröstning om återupprättande av en självständig georgisk republik. I följande presidentval segrade Gamsachurdia som därmed blev det självständiga Georgiens första president.²

Under senare halvan av 1991 präglades landet av politiska oroligheter som stegvis närmade sig ett inbördeskrig. I januari 1992 sändes Gamsachurdia i exil samtidigt som ett militärråd tog makten. I mars 1992 kallades den före detta sovjetiske utrikesministern Eduard Sjevardnadze in för att under en övergångsperiod leda militärrådet. Samtidigt bröt konflikter ut i de båda autonoma republikerna Abchazien och Sydossetien som med externt militärt stöd lyckades skapa politisk och territoriell separation från den georgiska statsmakten. De båda utbrytarrepublikerna är ännu idag de facto självständiga men frågan om deras status är alltså olöst. 1995 antogs en konstitution av militärrådet och samma år hölls även parlaments- och presidentval. Sjevardnadze valdes till president, en post han skulle komma att besitta fram till 2003.³

Parlamentsval hölls återigen 1999 och 2003. Trots rapporter om omfattande oegentligheter i samband med valet 2003 utropade den centrala valkommittén det styrande politiska blocket som segrare. Dagarna efter valresultatets offentliggörande tog folket i Tbilisi till gatorna, ledda av bland andra Micheil Saakasjvili, och krävde att valresultatet skulle ogiltigförklaras. Den 22 november 2003, när det nya parlamentet skulle samlas för en konstituerande sejour, stormade demonstranter parlamentet och krävde att Sjevardnadze skulle avgå. Dagen därpå meddelade Sjevardnadze sin avgång och parlamentets talman Nino Burjanadze svors in som interimspresident.⁴

I början av 2004 valdes Saakasjvili till president och i de kommande parlamentsvalen vann hans parti, Enade nationella rörelsen (United National Movement, UNM), 135 av 150 mandat.⁵

¹ Georgien, Georgiens regering, *About Georgia*, 2014, [url](#) (Hämtad 2019-05-29).

² Ibid.; Utrikespolitiska institutet (UI), Landguiden [betaltjänst], *Äldre historia*, 2016-06-07, [url](#) (Hämtad 2019-05-29); UI, Landguiden [betaltjänst], *Modern historia*, 2018-12-27, [url](#) (Hämtad 2019-05-29).

³ Georgien, Georgiens regering, 2014; UI, Landguiden, 2018-12-27.

⁴ UI, Landguiden, 2018-12-27.

⁵ Georgien, Georgiens regering, 2014.

2.2. Saakasjvilis tid vid makten

När Saakasjvili kom till makten var Georgien en nation i upplösningstillstånd. Tidigt identifierades tydliga existentiella hot i form av separatism, ryskt inflytande, organiserad brottslighet och endemisk korruption. Omständigheterna kring regimskiftet och det överväldigande folkliga stödet gav samtidigt den nya regimen ett extremt starkt mandat att agera fritt. Maktministerierna och rättsväsendet gavs såväl extraordinära befogenheter som ökade budgetanslag. Detta möjliggjorde skapandet av effektiva men repressiva mekanismer för att bekämpa de identifierade hoten. På bara ett par år neutraliserades den organiserade brottsligheten samtidigt som korruptionen inom den offentliga förvaltningen i det närmaste utrotades. Det genomfördes även ekonomiska reformer och satsningar på infrastruktur och landets turistsektor. Saakasjvili och UNM såg ut att vara på väg att förvandla Georgien till en västorienterad modern demokrati.⁶

I slutet av 2007 skakades det georgiska styret av en serie demonstrationer ledda av tidigare allierade till Saakasjvili som anklagade regimen för maktmissbruk och selektiv rättvisa. Myndigheternas beslut att använda våld för att slå ner demonstrationerna och att införa undantagstillstånd innebar stora inskränkningar i fundamentala fri- och rättigheter. Detta förstärktes ytterligare genom likvidering av oppositionella mediehus samtidigt som de stora tv-kanalerna kom att kontrolleras av Saakasjvilis allierade.⁷

I början av 2008 återvaldes Saakasjvili till president samtidigt som UNM segrade i parlamentsvalen. Under senare halvan av 2008 ökade spänningarna mellan Georgien och utbrytarrepublikerna Sydossetien och Abchazien. Det hela kulminerade i augusti 2008 när georgiska styrkor gick in i Sydossetien. Detta ledde till en omedelbar militär reaktion från rysk sida som slutade i katastrofala konsekvenser för den georgiska sidan.⁸

Regimen Saakasjvili befann sig nu i en situation med allt svagare folkligt stöd och förefaller alltmer ha skiftat fokus från visionen om en modern demokrati till sin egen överlevnad. Mellan 2010 och 2012 rapporterades om ett allt sämre människorättsläge i Georgien och perioden innan parlamentsvalet 2012 präglades av trakasserier och hot mot oppositionella. Strax innan parlamentsvalet läckte videomaterial ut som visade sexuell förnedring och tortyr i ett av Tbilisis fängelser. Detta kom att ytterligare belysa det systematiska maktmissbruket inom Saakasjvilis administration, och hur den apparat som byggts upp för att skydda den georgiska statsbildningen i praktiken kommit att användas för intern repression och maktkonsolidering av Saakasjvili och den politiska eliten i UNM.⁹

⁶ Kavadze, Amiran och Kavadze, Tina, *Securitization of Georgia under the Saakashvili Rule*, i *Journal of Social Sciences*, vol. 4, nr 1, 2015, s. 32, [url](#) (Hämtad 2019-05-29).

⁷ Ibid., s. 33.

⁸ Ibid.; UI, Landguiden, 2018-12-27.

⁹ Kavadze och Kavadze, s. 33.

2.3. Ivanisjvili och Georgisk Dröm tar makten

Parlamentsvalen i oktober 2012 innebar en seger för oppositionspartiet Georgisk dröm (GD) som bildats samma år av affärsmannen Bidzina Ivanisjvili. Samtidigt introducerades ett nytt konstitutionellt ramverk som tvingade Saakasjvili att utse Ivanisjvili till premiärminister, vilket i praktiken innebar slutat för eran Saakasjvili i georgisk politik. Året därpå vann GD även presidentvalet genom sin kandidat Giorgi Margvelasjvili.¹⁰

Sedan parlamentsvalen 2012 har GD haft ett fast grepp om majoriteten i det georgiska parlamentet. I valen 2016 stärkte man ytterligare sin position.¹¹ UNM:s ställning försvagades ännu mera 2016 när partiet endast fick stöd av 27 procent av väljarna.¹² I januari 2017 bröt sig en större grupp loss ur UNM och bildade det nya partiet Europeiska Georgien och tog med sig 21 av UNM:s 27 mandat i parlamentet och därmed också rollen som det största oppositionspartiet.¹³

Efter maktövertagandet 2012 kom återupprättandet av förtroendet för den georgiska rättsstaten och ansvarsutkrävande att hamna högst upp på GD:s agenda.¹⁴ Ett antal högt uppsatta representanter för Saakasjvilis regim arresterades för maktmissbruk och andra relaterade anklagelser såsom förskingring av statliga medel.¹⁵ Bland de som arresterades var tidigare premiär- och inrikesminister Vano Merabisjvili¹⁶, tidigare försvars- och inrikesminister Bachana Akhalaia¹⁷, Tbilisis före detta borgmästare Giorgi Ugulava¹⁸ och andra höga UNM-funktionärer. Under 2014 väcktes åtal *in absentia* mot Saakasjvili som då gått i landsflykt.¹⁹

Den politiska arenan i dagens Georgien domineras av GD. UNM har som ovan nämnts splittrats och utgör idag ingen politisk maktfaktor. Det politiska ekot av UNM och Saakasjvili förefaller dock alltså vara ett fenomen som bidrar till splittring och en tendens till en svartvit politisk diskurs.²⁰

¹⁰ UI, Landguiden, *Aktuell politik*, 2018-12-17, [url](#) (Hämtad 2019-05-29).

¹¹ Ibid.

¹² Georgien, Georgiens regering, *Georgian Parliamentary Elections 2016: Preliminary results*, [odaterad], s. 1, [url](#) (Hämtad 2019-05-29).

¹³ UI, Landguiden, 2018-12-17.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Ibid.; SVT Nyheter, *Ex-premiärminister dömd i Georgien*, 2014-02-17, [url](#) (Hämtad 2019-05-29).

¹⁶ SVT Nyheter.

¹⁷ BBC News, *Georgia: Ex-minister Bacho Akhalaia arrested*, 2012-11-07, [url](#) (Hämtad 2019-05-29).

¹⁸ BBC News, *Georgia opposition leader Gigi Ugulava detained*, 2014-07-03, [url](#) (Hämtad 2019-05-29).

¹⁹ UI, Landguiden, 2018-12-17.

²⁰ Västerländsk beskickning D, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-04-30.

2.4. Det politiska klimatet

Trots en stark polarisering och svartvit dynamik i det politiska landskapet finns en bred samstämmighet mellan samtliga partier om EU- och Nato-medlemskap som långsiktiga mål och om fortsatt orientering bort från ryskt inflytande. Även om det finns en tredje kraft som artikulerar en hållning som bland annat är anti-hbtq, präglas den politiska diskursen i övrigt av en fortsatt retorik om ”Ivanisjvili vs. Saakasjvili”.²¹ Flera källor beskriver en negativ trend under de senaste åren som framför allt utgörs av en ytterligare intensifierad politisk polarisering.²² Ett antal av källorna pekar på att denna polarisering bland annat kommer till uttryck i en hård ton och aggressiv retorik mellan de båda politiska lägren.²³ Om offentliga personer kritiserar regeringen uppfattas de som pro-ryska eller pro-Saakasjvili.²⁴

Ytterligare en observation som återkommer bland konsulterade källor, dock med nyansskillnader, är att det finns maktfullkomliga tendenser hos det styrande partiet. Ivanisjvilis uppfattas vara mycket inflytelserik och anklagas i avsaknaden av ett offentligt ämbete för att utöva informellt styre.²⁵ Bland annat företrädaren för en västerländsk beskickning gör denna observation; Ivanisjvili styr alla viktiga beslut i kulisserna, omger sig av en liten grupp förtrogna och byter ut ministrar på löpande band.²⁶ På ett liknande sätt beskriver företrädaren för Human Rights Education and Monitoring Center (EMC) att det mesta tyder på att mycket sker enligt Ivanisjvilis vilja: ministrar avgår och utnämns utan offentliga förklaringar, generaldirektörer för statliga myndigheter tillsätts av och har direkta kopplingar till det politiska styret.²⁷

Även andra maktfullkomliga tendenser identifieras av konsulterade källor. Företrädaren för den västerländska beskickningen uppger att regeringen under de senaste åren har börjat fatta stora beslut utan gängse process och bortser i högre grad från internationella aktörers kommentarer. Regeringens reformvilja bedöms idag vara lägre jämfört med för några år sedan.²⁸ Företrädaren för EMC ger en snarlik beskrivning vad avser maktkonsolidering och betonar det faktum att GD fick konstitutionell majoritet efter parlamentsvalet 2016. Företrädaren adresserar problematiken i att det saknas politiskt ansvarsutkrävande och tillräcklig dialog, vilket har minskat tilliten hos allmänheten. Rådande situation kan kontrasteras mot det

²¹ Västerländsk beskickning D.

²² Ibid.; Transparency International (TI), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-04-30.

²³ Georgian Young Lawyers Association (GYLA), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-04-30; Human Rights Education and Monitoring Center (EMC), möte med företrädare 2019-05-01.

²⁴ GYLA, 2019.

²⁵ Utrikesdepartementet (UD), *Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Georgien: situationen per den 31 december 2017*, 2018-06-28, [url](#) (Hämtad 2019-06-05).

²⁶ Västerländsk beskickning D.

²⁷ Ibid.

²⁸ Ibid.

politiska läget före valet 2016, då det politiska styret byggdes på koalition i parlamentet och fler idéer fanns representerade.²⁹

Enligt företrädaren för den västerländska beskickningen ifrågasätts inte Georgien tillräckligt från EU-håll eftersom landet har tjänat som ”det goda exemplet” [vad gäller den demokratiska utvecklingen bland post-sovjetiska stater]. Detta påverkar den georgiska regeringens förhållningssätt gentemot EU, där en något kaxig attityd uppvisas, vilken inte återfinns i relationen till USA (som är Georgiens viktigaste bilaterala partner). Det finns en georgisk självbild om att man vid det här laget borde vara medlem i Nato och snart också EU och det är viktigt att inte jämföras med stater som Vitryssland eller Azerbajdzjan.³⁰

Polariseringen föreligger inte enbart mellan regering och opposition, den återfinns även i relationen mellan regeringen och civilsamhället.³¹ Enligt bland annat företrädaren för en västerländsk beskickning och Utrikesdepartementet (UD) verkar civilsamhället fritt och tar plats.³² Enligt företrädaren för den västerländska beskickningen attackeras dock civilsamhället i större utsträckning av regeringen och anklagas för att springa oppositionens ärenden.³³ Detta adresserades även av flertalet organisationer vid bevakningen av presidentvalet.³⁴ Samtliga konsulterade källor som har yttrat sig om ämnet vidhåller att attackerna är verbala och det finns inga uppgifter om att civilsamhällesorganisationer får sin verksamhet begränsad genom rättsliga eller andra åtgärder.³⁵ Företrädaren för en västerländsk beskickning uppger att organisationer i det civila samhället reagerar på verbala attacker på ett sätt som ytterligare spär på konflikterna – det finns en tendens att reagera i affekt och måla upp en mycket mörk bild av situationen.³⁶ Företrädare för Public Movement Multinational Georgia (PMMG) bekräftar att vissa civilsamhällesorganisationer har en tendens att beskriva den rådande situationen mycket dunkelt.³⁷

Den nuvarande regeringen går inte i direkt attack mot georgiska medier enligt företrädaren för Office of the Independent Association of Georgian Journalists (IAGI), som vidare anser att detta är en grundläggande skillnad

²⁹ EMC, 2019.

³⁰ Västerländsk beskickning D.

³¹ Ibid.; USA, United States Department of State (USDOS), *Country Report on Human Rights Practices 2018 – Georgia*, 2019-03-13, s. 34, [url](#) (Hämtad 2019-06-05).

³² Västerländsk beskickning D; UD, 2018, s. 6.

³³ Västerländsk beskickning D.

³⁴ Ibid.; GYLA, 2019; Human Rights Center (HRC), *Monitoring 2018 Presidential Elections in Georgia*, 2018, s. 5, [url](#) (Hämtad 2018-05-28); National Democratic Institute (NDI), *Statement of the NDI International Observation Mission to Georgia's October 28 Presidential Election*, 2018-10-29, s. 2, [url](#) (Hämtad 2019-06.05); USDOS, 2019, s. 31.

³⁵ HRC, s. 5; NDI, s. 2; USDOS, 2019, s. 31.

³⁶ Västerländsk beskickning D.

³⁷ Public Movement Multinational Georgia (PMMG), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-05-01.

mellan den nuvarande och tidigare regeringen.³⁸ Vad gäller medias utrymme beskriver flertalet källor ett pluralistiskt medielandskap med en aktiv oberoende media.³⁹ Dock domineras medieutbudet av medier med en tydlig politisk linje.⁴⁰ Tv är den absolut populäraste medietypen för nyhetsförmedling⁴¹ och domineras nationellt av tre kanaler⁴²: Georgian Public Broadcaster (GPB) och Georgian National Communications Commission (GNCC) står nära regeringspartiet⁴³ medan Rustavi 2 stödjer oppositionen.⁴⁴

USDOS skriver att medieutbudet har minskat under senare år på grund av finansieringsproblem vilket har lett till en koncentration av medier som stöder regeringspartiet. Flera av civilsamhällets aktörer har uttryckt oro över det politiska inflytandet över media och regeringspartiets kritik av pro-oppositionella mediers partiskhet.⁴⁵

Företrädaren för IAGI förklarar att problematiken i det politiska inflytandet över media ligger i att reklammarknaden kontrolleras av politiska grupper. De tre största tv-kanalerna, samtliga med politiska intressen, handhar 80 procent av all tv-reklam i Georgien. Som en konsekvens är utrymmet för självständig media litet. Det finns flera tidningar och tv-kanaler men på grund av bristande finansiering kan de bara verka på lokal nivå.⁴⁶

Polariseringen i det politiska klimatet förstärks genom privat media vilket OSSE lyfte fram som en negativ aspekt under presidentvalet. Trots att samtliga kandidater fick utrymme att framföra sina åsikter försvårade den starka polariseringen, hårda retoriken och bristen på analytisk journalistik för allmänheten att göra ett fullt medvetet val.⁴⁷

2.4.1. Presidentvalet 2018

UD skriver i sin senaste rapport om människorättsläget i Georgien att utnyttjandet av statliga administrativa resurser och mobiliseringen av statsanställda är återkommande problem i samband med valen i landet.⁴⁸ Valkampanjen inför presidentvalet under hösten 2018 utgjorde inte något undantag.⁴⁹

³⁸ Office of the Independent Association of Georgian Journalists (IAGJ), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-04-30.

³⁹ Se t.ex. USDOS, 2019, s. 18.

⁴⁰ UD, 2018, s. 9.

⁴¹ Ibid.

⁴² Västerländsk beskickning D.

⁴³ USDOS, 2019, s. 18.

⁴⁴ Västerländsk beskickning D.

⁴⁵ USDOS, 2019, s. 18.

⁴⁶ IAGJ.

⁴⁷ Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), *Georgia. Presidential Election 28 October and 28 November 2018. ODIHR Election Observation Mission Final Report*, 2019-02-28, s. 1, [url](#) (Hämtad 2019-05-27).

⁴⁸ UD, 2018, s. 5.

⁴⁹ Västerländsk beskickning D; TI, 2019; GYLA, 2019.

Regeringspartiet nominerade aldrig någon egen kandidat inför presidentvalet. Efter den första valrundan gav man dock sitt stöd till den oberoende kandidaten (och sedermera vinnare av den andra valrundan) Salomé Zurabisjvili.⁵⁰ Efter att ha varit nära att förlora första rundan satte partiet igång en ”propagandaapparat” till stöd för Zurabisjvili, enligt företrädaren för den västerländska beskickningen.⁵¹ Företrädare för Transparency International (TI) ger en snarlik beskrivning. GD fick ett uppvaknande efter den första valomgången då Zurabisjvili nästan förlorade. Därefter mobiliserades administrativa resurser och röster köptes. Oppositionens affischer vandaliserades eller togs ned och ersattes med GD:s egen reklam. I slutet av valrörelsen frontades GD:s ledare Ivanisjvili, som annars föredrar att agera i kulisserna (se ovan), snarare än Zurabisjvili.⁵²

Oberoende observatörer beskriver generellt presidentvalets administrativa genomförande som tillfredsställande. De primära problem som adresseras är polariseringen, den verbala aggressionen och utnyttjandet av statliga resurser.⁵³

Flera konsulterade källor beskriver kampanjen som intensiv och att den sänkte sig till en mycket låg nivå, framför allt vad gäller verbal aggression.⁵⁴ Företrädare för TI och EMC beskriver kampanjen inför presidentvalet som intensiv, polariserad och aggressiv.⁵⁵ Flera oberoende observatörer och USDOS lyfter fram att parlamentsledamöter riktade verbala attacker gentemot civilsamhället.⁵⁶ USDOS uppger att parlamentsledamöter anklagade NGO:er för att ha en politisk agenda och för att sprida desinformation i syfte att undergräva det styrande partiet.⁵⁷ Den icke-statliga organisationen Human Rights Center (HRC) kallade de verbala attackerna för en smutskastning av civilsamhällesorganisationer, parlamentets talman ska t.ex. ha beskrivit landets NGO:er som en del av fascismen.⁵⁸ Med de erfarenheter som gjordes i samband med presidentvalet uttrycker flera källor farhågor om eskalering inför parlamentsvalet 2020.⁵⁹

I OSSE:s slutliga rapport från sitt observationsuppdrag benämndes valet som fritt i termer av att kandidater kunde driva kampanjer fritt och att grundläggande rättigheter respekterades generellt. Förstörelsen av kampanjmaterial och evenemang noterades dock samt enstaka våldsamma händelser. Även polariseringen adresseras som en negativ utveckling där en hård och emellanåt våldsam retorik överskuggade kampanjen.⁶⁰ Vidare beskrivs hur misskötseln av administrativa medel, bland annat flertalet

⁵⁰ TI, 2019; Västerländsk beskickning D.

⁵¹ Västerländsk beskickning D.

⁵² TI, 2019.

⁵³ NDI, s. 2; HRC, s. 5; OSSE, s. 1 ff.

⁵⁴ Västerländsk beskickning D; TI, 2019; GYLA, 2019.

⁵⁵ TI, 2019.

⁵⁶ NDI, s. 2, USDOS, 2019, s. 31.

⁵⁷ USDOS, 2019, s. 31.

⁵⁸ HRC, s. 5.

⁵⁹ Västerländsk beskickning D; TI, 2019.

⁶⁰ OSSE, s. 2.

välfärdsinitiativ, suddade ut skiljelinjen mellan regeringsparti och stat. Särskilt löften om skuldsanering för 600 000 individer lyfts fram som ett problematiskt initiativ då den finansiella institutionen var kopplad till ordföranden för regeringspartiet.⁶¹

Företrädaren för en västerländsk beskickning beskriver valkampanjen som väldigt smutsig och anser att OSSE:s benämning av valet som fritt är generöst. Företrädaren anser att valet snarare var ”oschysst”. Det var fritt för människor att kandidera, men maktapparaten inflytande satte sin prägel på valet: röster vanns genom löftet att stryka alla lån (upp till viss beloppsgräns) för ca 600 000 medborgare, vilket i praktiken berör 70 procent av landets befolkning; oppositionens affischer förstördes och vandaliserades med hakkors, och oppositionen kallades för både bolsjeviker och nazister.⁶²

Under sin bevakning av presidentvalet i ett antal kommuner noterade HRC:s observatörer att anhängare till regeringspartiet GD var mer aktiva än oppositionen i att försöka påverka väljare och inskränkte känslan av ett fritt val i vallokalerna. Även observatörer från mindre lokala NGO:er uppgavs skapa liknande problem på valdagen eftersom de öppet demonstrerade sitt stöd för specifika partier, särskilt GD, kampanjade och försökte påverka väljare utanför och inuti vallokalerna.⁶³

Enligt företrädaren för Georgian Young Lawyers Association (GYLA) utsattes tjänstemän för påtryckningar före valet. De uppmanades att delta i valkampanjen genom att övertyga folk om att rösta på den oberoende kandidat som GD stödde. Som exempel nämns att rektorer på skolor förväntades utöva påtryckningar på sina anställda samt att vissa rektorer avskedades efter att inte ha hörsammat dessa uppmaningar. Enligt företrädaren är människor motvilliga till att tala om de påtryckningar som de utsattes för, av rädsla för att förlora sina arbeten, och det är därför svårt att identifiera sådana fall. Det är därutöver svårt att bevisa att de som avskedades blev detta av politiska skäl. Enligt GYLA:s företrädare försökte GD även köpa röster *in natura*, genom att erbjuda gratis potatis och socker i vissa regioner.⁶⁴

Som ovan nämnt innehöll valkampanjen inslag av verbal aggression, falska nyheter och oroväckande uttalanden från båda sidorna, men TI:s företrädare känner till få händelser som involverade fysiskt våld. Vid några tillfällen drabbade företrädare för oppositionen samman i slagsmål med tredje part.⁶⁵ Bland annat National Democratic Institute (NDI) lyfter frånvaron av fysiskt våld som en positiv aspekt av presidentvalet. Mycket få fall ska ha rapporterats.⁶⁶ USDOS skriver dock att det skedde ett antal attacker mot

⁶¹ Ibid., s. 1–2.

⁶² Västerländsk beskickning D.

⁶³ HRC, s. 22.

⁶⁴ GYLA, 2019.

⁶⁵ TI, 2019.

⁶⁶ NDI, s. 1.

oppositionella företrädare inför den andra röstningsomgången i presidentvalet. Enligt USDOS, som refererar till inrikesministeriets statistik, åtalades 22 personer för våldsamma brott i samband med presidentvalet. I Akhalkalaki blev UNM-aktivister svårt misshandlade. Fem GD-aktivister åtalades för våld. I vissa andra fall avfärdade inrikesministeriet oppositionens anspråk på att överfall skulle vara valrelaterade.⁶⁷

2.4.2. Protester i juni 2019

Under juni månad förekom demonstrationer i Tbilisi. Protesterna, föranledda av att en rysk parlamentariker bjudits in för att hålla tal i det georgiska parlamentet⁶⁸, riktades inledningsvis mot den ryska statsledningen⁶⁹ (med uppmärksammade ryska åtgärder⁷⁰, vilka åtminstone på kort och medellång sikt kan visa sig bli ekonomiskt känbara, som följd men senare alltmer mot GD och dess ledare Ivanishvili, och då särskilt mot uppfattat ökat maktmissbruk och oklar maktutövning⁷¹ (se ovan). Protesterna var inledningsvis våldsamma sedan polis, såsom det beskrivits, hindrat demonstranter från att storma parlamentet⁷². Många rapporterades ha skadats⁷³ och gripits⁷⁴. Senare har rapporterats att samtliga⁷⁵ eller vart fall de flesta⁷⁶ av de gripna har släppts.

Demonstrationerna visar enligt Lifos mening på den starka polarisering som finns i georgisk politik och det står klart att oppositionen är en drivande kraft. Inom ramen för demonstrationerna har ställts krav på ministeravgångar (särskilt riktade mot inrikesminister Giorgi Gakharia som hålls ansvarig för de inledande våldsamheterna), att företrädare för polisen ställs till svars för våldsamheterna samt att parlamentsvalet som planeras för

⁶⁷ USDOS, 2019, s. 28.

⁶⁸ Civil.ge, *Opposition, Civic Activists Gather to Protest Russian Delegation's Visit to Tbilisi*, 2019-06-20, [url](#) (Hämtad 2019-06-28)

⁶⁹ Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), *Furious Anti-Russia Protesters In Tbilisi Demand Speaker's Resignation, Clash With Police*, 2019-06-20, [url](#) (Hämtad 2019-06-28)

⁷⁰ RFE/RL, *As Georgia's Relations With Russia Sour, Moscow Says Its Wine Has Too*, 2019-06-25, [url](#) (Hämtad 2019-06-28)

⁷¹ BBC Monitoring, *Explainer: Georgian government's double bind over anti-Russia protests*, 2019-06-26, [url](#) (Hämtad 2019-06-28)

⁷² Civil.ge, *Tensions mount as protesters try to push through the police cordon at the Parliament*, 2019-06-20, [url](#) (Hämtad 2019-06-28); Caucasian Knot, *Tbilisi protesters demand resignation of MIA and SSS heads*, 2019-06-21, [url](#) (Hämtad 2019-06-28)

⁷³ Civil.ge, *30 civilians, 39 police officers reported injured in front of the Parliament*, 2019-06-21, [url](#) (Hämtad 2019-06-28); Civil.ge, *240 Injured During Last Night's Unrest, Health Ministry Says*, 2019-06-21, [url](#) (Hämtad 2019-06-28)

⁷⁴ Uppgifterna varierade inledningsvis. Enligt inrikesministeriet frihetsberövades 305 personer för olika brott under natten mellan den 20 och 21 juni (Civil.ge, *Interior Ministry: 305 Protesters Detained*, 2019-06-21, [url](#) (Hämtad 2019-06-28)). Enligt senare uppgifter från åklagare frihetsberövades 121 personer ”on charges of confronting police and obstructing public order” – vad som kan avses här kan dock vara att dessa dömdes till kortare administrativa straff (Civil.ge, *Prosecution Requests Parliament to Lift Immunity from UNM's Nika Melia*, 2019-06-25, [url](#) (Hämtad 2019-06-28)).

⁷⁵ Caucasian Knot, *In Tbilisi, all detained protestors set free*, 2019-06-26, [url](#) (Hämtad 2019-06-28)

⁷⁶ Civil.ge, *Protest Day Eight Ends at Ivanishvili's Home, Calling for Interior Minister to Go*, 2019-06-28, [url](#) (Hämtad 2019-06-28)

2020 tidigareläggs och sker i ett reformerat, proportionerligt valsystem.⁷⁷ I slutet av juni har GD kommunicerat att regeringen är beredd att införa ett proportionerligt valsystem⁷⁸. Förundersökningar och disciplinära åtgärder har inletts mot ett antal enskilda poliser⁷⁹, men även mot parlamentsledamoten Nikonar Melia (UNM) för inblandning i våldsamheterna. Parlamentet har beslutat om att lyfta immuniteten för Melia.⁸⁰

⁷⁷ RFE/RL, *Thousands Of Georgians Protest For Third Day, Push For More Resignations, Early Elections*, 2019-06-22, [url](#) (Hämtad 2019-06-28); Caucasian Knot, 2019-06-25, *Concessions of "Georgian Dream" fail to satisfy protesters*, [url](#) (Hämtad 2019-06-28)

⁷⁸ Civil.ge, *Ivanishvili: 2020 Polls Proportional, Zero Threshold [detailed text]*, 2019-06-24, [url](#) (Hämtad 2019-06-28)

⁷⁹ Civil.ge, *Prosecutors Investigate Police Use of Force During Tbilisi Protests, Reach out to Ombudsperson*, 2019-06-24, [url](#) (Hämtad 2019-06-28)

⁸⁰ Caucasian Knot, *Nika Meliya accused in case on riots in Tbilisi*, 2019-06-26, [url](#) (Hämtad 2019-06-28); RFE/RL, *Georgian Parliament Strips Opposition Lawmaker Of Immunity Over Violent Protests*, 2019-06-26, [url](#) (Hämtad 2019-06-28)

3. Reaktioner mot tidigare makthavare

3.1. Rättsliga efterspel efter maktskiftet 2012

Rättsfall mot Georgiens tidigare politiska styre fick stor uppmärksamhet under åren efter maktskiftet. Syftet med följande avsnitt är inte att redovisa enskilda fall, utan att återge konsulterade källors syn på i vilken mån det fanns inslag av politisk påverkan i dessa fall. Men också att helt övergripande visa vilka profiler de som utreddes/åtalades/dömdes hade, samt i vilken mån det idag, 2019, alltså förekommer att tidigare makthavares agerande blir föremål för rättslig prövning.

Rapporteringen gällde fallen i sig men framför allt eventuell politisk påverkan av och brister i rättsprocesserna.⁸¹ UD sammanfattade 2017 situationen som följande:

Kritiken mot vad som uppfattats som selektiv rättsskipning efter maktskiftet 2012 har fortsatt under 2015 och 2016. Det tidigare regeringspartiet Förenade nationella rörelsen (UNM) hävdar att politiska motiv varit avgörande när åklagaren valt i vilka fall korruptionsanklagelser tagits vidare till domstol. Bristen på tydliga urvalskriterier och det faktum att en stor andel av de fall som lett till rättegång riktat sig mot medlemmar av det nuvarande oppositionspartiet UNM gör att åtalen setts som politiskt motiverade. Såväl det georgiska civilsamhället som internationella organisationer har följt dessa rättegångar och pekat på processuella felaktigheter och tillkortakommanden.⁸²

TI konstaterade 2017 att pågående eller avslutade brottmål mot det tidigare politiska styret uteslutande var riktat mot högprofilerade och högt uppsatta företrädare: presidenten, ministrar, Tbilisis borgmästare m.fl.⁸³ Även PMMG pekade på att det rörde sig om högprofilerade fall.⁸⁴ Enligt EMC hade nästan alla ministrar, viceministrar och avdelningschefer inom ministerier (Head of Departments) varit föremål för utredningar.⁸⁵

Även den georgiska ombudsmannen uppmärksammade 2017 rättsfall mot företrädare för det tidigare styret. Anklagelserna inkluderade allvarliga människorättsbrott före 2012, som ombudsmannen redan då rapporterade om. 2017 pågick rättsfall mot sådana företrädare – högprofilerade och vissa

⁸¹ Se t.ex. Human Rights Watch (HRW), *World Report 2017 - Georgia*, 2017-01-12, [url](#) (Hämtad 2019-06-05); Freedom House, *Freedom in the World 2016 - Georgia*, 2016-07-14, [url](#) (Hämtad 2019-06-05); Amnesty International (AI), *Georgia 2016/2017*, 2017, [url](#) (Hämtad 2017-05-30); Europarådet, *Observations on the human rights situation in Georgia: an update on justice reforms, tolerance and non-discrimination*, 2016-01-12, s. 3, [url](#) (Hämtad 2017-05-30); Europarådet, *Report by Nils Muiznieks, Commissioner for Human Rights of the Council of Europe, following his visit to Georgia from 20 to 25 January 2014*, 2014-05-12, s. 12–15, [url](#) (Hämtad 2017-05-30).

⁸² UD, *Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Georgien 2015-2016*, 2017-04-26, s. 2f, [url](#) (Hämtad 2019-06-05).

⁸³ TI, 2019.

⁸⁴ PMMG, 2019.

⁸⁵ EMC, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-03-31.

på mellannivå. Domar hade i vissa fall avkunnats, både fällande och friande. Människorättsbrott hade begåtts även under det nuvarande politiska styret och, påpekas det, enskilda företrädare var föremål för rättslig prövning. Därutöver redogjordes för en generell syn i samhället att nuvarande myndigheter inte har tillräcklig kapacitet. Hundratals anmälningar om tortyr och om egendom som beslagtogs illegalt före 2012 var fortfarande outredda 2017. Utredningskapaciteten sågs som ett problem men det fanns inget grundläggande systemfel.⁸⁶ Enligt EU-delegationen fanns det 2017 4 000 anmälningar om illabehandling och olaglig expropriation av privat egendom som skulle ha skett under det förra politiska styret. Dessa ärenden fanns hos åklagarmyndigheten, som utredde mycket långsamt – cirka 20 ärenden avarbetades per år.⁸⁷

TI:s uppfattning 2017 var att de individer inom det tidigare styret som hade varit eller var föremål för ett rättsligt efterspel var skyldiga till de anklagelser som riktades mot dem, men att processerna var politiskt motiverade. PMMG förde ett snarlikt resonemang: frågan om rättssektorns oberoende i förhållande till den politiska makten var i och för sig svår, men nuvarande regering hade försökt påverka i enskilda fall, särskilt när det gällde åtal mot företrädare för det tidigare styret.⁸⁸ En västerländsk beskickning i Tbilisi uppgav 2017 att fallen mot de tidigare företrädarna som anklagats för tortyr var välgrundade.⁸⁹

Nuvarande regering, menade TI 2017, hade hittat sätt att ”förhandla” med domstolsväsendet – en grupp av domare kontrollerade High Council of Justice (HCJ) och misstanken var att denna grupp samarbetade med regeringen i vissa högprofilerade brottsfall.⁹⁰ I linje med detta resonerade även EMC. HCJ utsåg domstolarnas ordförande som hade mycket makt och ofta en bakgrund som åklagare. Dessa domare var inte kända för att vara ”open-minded”. Det var de som administrerade domstolssystemet och de var instrumentella för politiska grupper i att påverka enskilda domar. Man kunde dock inte se sådan påverkan i samtliga fall utan endast i vissa högprofilerade mål med politiska intressen.⁹¹

TI betecknade 2017 processerna i dessa högprofilerade fall som problematiska och bristande, och pekade här särskilt på processbrott vad gäller häktningstider.⁹² Även EU-delegationen ifrågasatte processerna, oaktat skuldfrågan.⁹³ Ombudsmannen redogjorde för att man sett procedurbrott i målen mot tidigare högprofilerade företrädare, men

⁸⁶ Georgien, Office of the Public Defender, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-03.

⁸⁷ Europeiska unionens delegation i Georgien (EU-delegationen), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-06.

⁸⁸ PMMG, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-03-31.

⁸⁹ Västerländsk beskickning A, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-04.

⁹⁰ TI, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-03-30.

⁹¹ EMC, 2017.

⁹² TI, 2017.

⁹³ EU-delegationen.

bedömningen var att dessa brister inte hade påverkat materiellt. UNM framförde anklagelser om att det fanns politiska fångar i landet, men ombudsmannen hade inte kommit till en sådan slutsats. Faktum var, argumenterades det, att de som hade dömts var skyldiga.⁹⁴ Georgian Young Lawyers Association (GYLA) resonerade snarligt: det hade förekommit problem i de rättsliga processerna, men UNM missbrukade detta när de riktade anklagelser mot det rättsliga efterspelet.⁹⁵

De flesta av de uppmärksammade rättsfallen mot högprofilerade företrädare för den tidigare regimen är i skrivande stund avslutade.⁹⁶ TI, EMC och GYLA vidhåller 2019 sina tidigare bedömningar om att åtal mot dessa företrädare har varit politiskt motiverade. GYLA klargör sin hållning med att bevisningen var otillräcklig i vissa avseenden men att de åtalade inte var oskyldiga, medan EMC betonar att bristerna var processuella snarare än materiella.⁹⁷

Enligt TI och företrädare för den georgiska ombudsmannen finns inga nyare, liknande rättsfall idag.⁹⁸ GYLA:s företrädare redogör dock för att ett antal personer som arbetat inom rättsvårdande myndigheter under den förra regimen, och som anklagas för ekonomisk brottslighet, själva uppger att anklagelserna mot dem är politiskt motiverade. Företrädaren betonar dock att detta är spekulationer och är inte övertygad om att det finns ett politiskt motiv.⁹⁹ Även EMC:s företrädare uppger att det finns ett antal pågående ärenden, men organisationen bevakar inte dessa.¹⁰⁰

Enligt företrädare för TI är problemet idag snarast att personer *inte* åtalas tack vare sin politiska tillhörighet. Allmänhetens uppfattning om åklagarmyndigheten är att den kännetecknas av selektiv rättvisa och politisk partiskhet; utredningar och åtal varken inleds eller väcks utan myndigheten "tittar åt ett annat håll" (här avses främst fall där ekonomisk brottslighet kan misstänkas). Detta beskrivs som ganska utbrett och influeras av det styrande partiet, men det är endast mycket inflytelserika personer inom GD som kan åtnjuta sådan straffrihet, inte tjänstemän på låg- eller mellannivå.¹⁰¹

3.2. Förekomsten av politiskt motiverat våld, trakasserier eller diskriminering

3.2.1. Uppsägningar

Enligt TI har det inte förekommit några mer allvarliga politiskt motiverade sanktioner kopplade till maktskiftet 2012 annat än på högsta politiska nivå.

⁹⁴ Georgien, Office of the Public Defender, 2017.

⁹⁵ GYLA, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-04.

⁹⁶ GYLA, 2019; EMC, 2019; TI, 2019.

⁹⁷ TI, 2019; GYLA, 2019; EMC, 2019.

⁹⁸ TI, 2019; Georgien, Office of the Public Defender, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-04-30.

⁹⁹ GYLA, 2019.

¹⁰⁰ EMC, 2019.

¹⁰¹ TI, 2019.

Det har dock i relativt stor omfattning förekommit att tjänstemän avskedats trots att de formellt sett inte innehåft politiska positioner. Detta följer av att det saknas en tradition av professionella tjänstemän i den georgiska administrationen och att det finns en tendens att politisera allt.¹⁰²

Även PMMG menar att de åtgärder som vidtogs mot den tidigare administrationen i samband med maktskiftet i huvudsak handlade om uppsägningar. Detta skedde dock inte i någon massiv skala och de allra flesta tjänstemän behöll sina jobb. Det kan ha funnits en mer långtgående ambition från de nya makthavarna att ersätta personal. Det internationella samfundet var här säkerligen en bidragande orsak till att man endast agerade i begränsad omfattning. Man bör heller inte negligera det faktum att det ligger i var och ens intresse att behålla personer som är skickliga.¹⁰³

Den georgiska ombudsmannen menar att de flesta uppsägningar skedde på lokal nivå och att det utan tvekan var så att det förekom politiska motiv bakom vissa. Det handlade främst om personer med särskilt stark association till den tidigare regimen. Det bör dock nämnas att vissa av de som avskedats på rent politiska grunder har väckt talan i domstol och återanställts efter att ha vunnit mot staten. I många fall kompliceras situationen av att de personer som avskedats inte från början var formellt anställda, varför en rättsprocess kring avskedandet inte är aktuell. Det är något av en georgisk tradition att ersätta personal i samband med maktövertagande. Det har visserligen skett en förbättring på området när det gäller den centrala statsförvaltningen.¹⁰⁴

En företrädare för en internationell organisation menar att man inte kan se ett mönster av att vanliga partifunktionärer som varit associerade med UNM skulle vara utsatta. Det enda som skett är att individer avsatts från sina tjänster. Domstolarna har dock agerat adekvat i förhållande till detta. Enskilda har vunnit mot staten och tilldömts skadestånd och i vissa fall återanställts. Det finns ett fungerande kontrollsystem som motverkar politisk korruption.¹⁰⁵

Enligt företrädaren för GYLA avskedats tjänstemän med fel politisk orientering vid maktskiftet på lokal nivå. Motsvarande på nationell nivå har inte förekommit på senare tid, helt enkelt eftersom det inte skett något maktskifte sedan 2012.¹⁰⁶

3.2.2. Politiskt motiverat våld

Mord eller försvinnanden med politiska kopplingar är ett i princip okänt fenomen i Georgien idag.¹⁰⁷ Ett undantag är mordet på Iuri Vazagasjvili i januari 2015: människorättsaktivisten som drev en kampanj för att

¹⁰² TI, 2017.

¹⁰³ PMMG, 2017.

¹⁰⁴ Georgien, Office of the Public Defender, 2017.

¹⁰⁵ Internationell organisation A, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-03.

¹⁰⁶ GYLA, 2019.

¹⁰⁷ USDOS, 2019, s. 2–3.

återupprätta rättvisa för offer för polisvåld under den tidigare regimen. Vazagasjvili dödades av en sprängladdning i samband med att han besökte sin sons grav. En av de poliser som var föremål för Vazagasjvilis utredningar greps och dömdes till 20 års fängelse för överlagt mord.¹⁰⁸ Säkerhetspolisen har även anklagats för att använda omotiverat dödligt våld i samband med en antiterrorism-råd där artonårige Temirlan Machalikasjvilis sköts och senare avled.¹⁰⁹ Ett allvarligt fall av politiskt våld inträffade i juni 2018 då borgmästaren i Marneuli tvingade en medborgare att be om ursäkt till nummer 41 (numret för GD:s röstsedel) och till förnedrande handlingar.¹¹⁰ Åklagarmyndigheten initierade en utredning och borgmästaren åtalades för omänsklig och förnedrande behandling.¹¹¹

Våldshandlingar mot enskilda politiska företrädare förekommer undantagsvis. EMC menar att det sedan maktskiftet har förekommit att medborgare fysiskt gett sig på enskilda företrädare för den politiska oppositionen (UNM). Några gärningsmän har dock inte identifierats och det har i regel inte handlat om grovt våld utan mer om provokationer och störande beteende i samband med manifestationer. Sedan 2012 har det rapporterats om tre till fyra sådana incidenter i media och det har uteslutande handlat om välkända oppositionella som utsatts i offentlig miljö. Under sommaren 2016 inträffade en allvarligare incident i Kortskheli i västra Georgien, när en grupp huliganer från Tbilisi gick till samordnad attack mot välkända lokala UNM-representanter. I vilken utsträckning denna attack varit kopplad till GD är oklart vilket dock hävdas från UNM:s sida. Av de som pekats ut som uppviglare och ansvariga för attacken greps vissa och förhördes, men ingen har dömts. Det finns enligt EMC ingen rapportering om att några oppositionella aktivister på lägre nivå skulle ha utsatts för våld.¹¹²

GYLA bekräftar den bild som ges av EMC. De fysiska attacker som skett mot oppositionella har uteslutande handlat om attacker i det offentliga mot aktiva UNM-medlemmar på högre nivå. Dessa incidenter, bland annat den i Kortskheli, har utretts bristfälligt vilket med största sannolikhet beror på avsaknad av politisk vilja. Det är väl dokumenterade händelser som rimligen borde vara lätta att utreda. GYLA har inte hört talas om några fall där oppositionella aktivister på lägre nivå skulle ha drabbats av någon form av fysiska angrepp. Enligt GYLA förefaller det orimligt att det skulle kunna ske utan att uppmärksammas i media eller genom att de drabbade skulle kontakta GYLA eller ombudsmannen.¹¹³ Vid konsultation under 2019 kan

¹⁰⁸ USDOS, *Country Report on Human Rights Practices 2015*, 2016-04-13, s. 2 ff., [url](#) (Hämtad 2019-06-13).

¹⁰⁹ USDOS, 2019, s. 2; Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), *Georgian Authorities Under Pressure Over Teen's death In Pankisi Gorge*, 2018-01-10, [url](#) (Hämtad 2019-05-28).

¹¹⁰ USDOS, 2019, s. 28.

¹¹¹ USDOS, 2019, s. 28–29; RFE/RL, *Georgian Officials Charged After Allegedly Forcing Man To Wash Face With Urine*, 2018-06-15, [url](#) (Hämtad 2019-06-05).

¹¹² EMC, 2017.

¹¹³ GYLA, 2017.

företrädaren för GYLA inte erinra sig några fysiska attacker mot oppositionella sedan 2016.¹¹⁴ Inte heller TI har någon information om att våld som kan kopplas till det styrande partiet har förekommit.¹¹⁵ Företrädaren för EMC uppmärksammar att det före valet 2018 förekom incidenter av fysiskt våld i regionerna.¹¹⁶

Både EMC och GYLA har dock uppmärksammat att det kan skönjas en tendens till selektiv rättvisa när det gäller de fåtal fall av fysiskt våld med politiska förtecken som inträffat. Vid ett tillfälle attackerades två parlamentsledamöter tillhörande GD utanför parlamentet. Utredningen av denna incident bedrevs med en helt annan intensitet än Kortskheli-attacken och förövarna dömdes till flera månaders fängelse.¹¹⁷

Den georgiska ombudsmannen konstaterar att de fåtal fall av incidenter där fysiskt våld förekommit i samband med politiska manifestationer förefaller vara koncentrerade till västra Georgien.¹¹⁸

3.2.3. Utsatthet för politiskt oppositionella

I regel är det politiska klimatet öppet i Georgien och både de styrande partierna och oppositionen är mycket aktiva. Inte minst UNM som nu splittrats i två delar, varav den största nu kallar sig Europeiska Georgien, är mycket aktiva i det offentliga. Denna aktivitet kan bedrivas utan att myndigheterna på något sätt motarbetar eller försvårar.¹¹⁹

En företrädare för en västerländsk ambassad i Tbilisi uttrycker förvåning över hur pass öppen den politiska dialogen är och vilka åsikter som kan uttryckas. I princip vad som helst kan yttras av både regeringssidan och oppositionen oaktat hur plump och konfrontativt det är.¹²⁰

Samma företrädare menar att politiskt oppositionella inte kan betraktas som en grupp som på något sätt är utsatta, och det gäller även de som har kopplingar till den tidigare UNM-regimen. Även om det förekommer politiska spänningar så genomförs politiska val under demokratiska former och senare års valresultat har accepterats utan ifrågasättande.¹²¹

En högt uppsatt företrädare för en annan västerländsk ambassad betonar att varken han, under sina ett och ett halvt år i landet, eller någon han har talat med har uppmärksammat något fall av politisk förföljelse.¹²² Vidare ifrågasätter företrädaren trovärdigheten i sådana påståenden bland georgiska

¹¹⁴ GYLA, 2019.

¹¹⁵ TI, 2019.

¹¹⁶ EMC, 2019.

¹¹⁷ GYLA, 2017; EMC, 2017.

¹¹⁸ Georgien, Office of the Public Defender, 2017.

¹¹⁹ Västerländsk beskickning C, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-06.

¹²⁰ Ibid.

¹²¹ Västerländsk beskickning B, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-05.

¹²² Lifos vill betona att detta är källans egen formulering och att Lifos inte lägger någon juridisk värdering i formuleringen.

asylsökanden. EU-delegationens årliga rapporter kommenteras av samtliga EU-ambassader innan den fastställs, och han konstaterar att hans uttalande sker även med beaktande av rapportens innehåll och kommentarer från samtliga medlemsstater.¹²³ Uppgifterna bekräftas av en representant från en annan västerländsk beskickning som även menar att association med UNM inte innebär någon särskild utsatthet.¹²⁴

Även representanten för den georgiska ombudsmannen som Lifos träffat förnekar att medlemskap i ett oppositionellt politiskt parti eller oppositionell politisk aktivitet i sig skulle göra en individ utsatt.¹²⁵

¹²³ Västerländsk beskickning B, 2017.

¹²⁴ Västerländsk beskickning A, 2017.

¹²⁵ Georgien, Office of the Public Defender, 2017.

4. Lifos analys

Det kan konstateras att den politiska arenan i Georgien är tämligen svartvit. GD har sedan 2012 haft en mycket stark politisk ställning medan UNM fram till dess splittring i januari 2017 har verkat i opposition. Kampanjerna inför presidentvalet 2018 uppvisade en ökad polarisering mellan GD och oppositionen. Det finns fortfarande en generell bild i Georgien att det politiska landskapet består av blocket Ivanisvjili mot blocket Saakasjvili. Den hårda och aggressiva ton som präglade upptrappningen till presidentvalet uppges ha förstärkts sedan parlamentsvalet 2016 och flera källor uttrycker en oro för en framtida eskalering. Hittills har aggression och utspel hållits kvar på en verbal nivå och inga av de få fall av fysiskt våld kan kopplas till någon form av statlig sanktion.

Efter maktskiftet 2012 åtalades och dömdes flera högprofilerade UNM-medlemmar för brott som de begått under det tidigare politiska styret. Oaktat den faktiska skuldfrågan förefaller flertalet av dessa rättsprocesser ha präglats av juridiska tveksamheter vad avser rättegångsförfarandena. Det har funnits ett moment av selektiv rättvisa baserat på en vilja att göra upp med Saakasjvili-styret, som anses ha varit en repressiv regim där makthavare missbrukat sin ställning. Det bör dock poängteras att dessa rättsprocesser drevs mot personer som innehaft mycket höga positioner inom den tidigare administrationen eller som anklagats för mycket grov brottslighet såsom tortyr. Med undantag för ett antal fall av ekonomisk brottslighet finns enligt källor inga nu pågående rättsfall mot företrädare för det tidigare politiska styret.

Vad gäller repressalier på lägre nivå så har det tidigare framför allt handlat om att individer associerade med UNM har blivit av med sina arbeten inom lokal och central administration. Det kan dock konstateras att de som avskedats i vissa fall haft rättslig framgång när de tagit ärendet till domstol och att många av de ifrågasatta tillsättningarna inte varit korrekt hanterade från början. Liknande mönster kan alltjämt ses i samband med lokala maktskiften, men inte på nationell nivå.

Vad gäller våld mot politiskt oppositionella kan konstateras att det förekommit i ett fåtal fall att individer angripits i det offentliga. I de flesta fall är kopplingen till nuvarande myndigheter oklar och det har med vissa undantag snarare handlat om trakasserier och hot än om fysiskt våld. De incidenter som förekommit har rört högt uppsatta UNM-profiler och är väl dokumenterade.

Det finns ingenting som talar för att de georgiska myndigheterna agerar repressivt mot oppositionen på ett systematiskt sätt. Den politiska oppositionen, framför allt resterna av UNM och dess avknoppning, är aktiva och har möjlighet att bedriva politisk verksamhet i det offentliga. Riskerna att utsättas för politiskt motiverade repressalier förefaller vara mycket små.

Källförteckning

Elektroniska källor

Amnesty International (AI), *Georgia 2016/2017*, 2017,
<https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/georgia/report-georgia> (Hämtad 2017-05-30)

BBC Monitoring, *Explainer: Georgian government's double bind over anti-Russia protests*, 2019-06-26,
<https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200wk70> (Hämtad 2019-06-28)

BBC News, *Georgia: Ex-minister Bacho Akhalaia arrested*, 2012-11-07,
<https://www.bbc.com/news/world-europe-20236166> (Hämtad 2019-05-29)

BBC News, *Georgia opposition leader Gigi Ugulava detained*, 2014-07-03,
<https://www.bbc.com/news/world-europe-28142194> (Hämtad 2019-05-29)

Caucasian Knot, *Nika Meliya accused in case on riots in Tbilisi*, 2019-06-26,
<https://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/47621/> (Hämtad 2019-06-28)

Caucasian Knot, *In Tbilisi, all detained protestors set free*, 2019-06-26,
<https://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/47623/> (Hämtad 2019-06-28)

Caucasian Knot, 2019-06-25, *Concessions of "Georgian Dream" fail to satisfy protestors*,
<https://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/47607/> (Hämtad 2019-06-28)

Caucasian Knot, *Tbilisi protestors demand resignation of MIA and SSS heads*, 2019-06-21,
<https://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/47559/>
(Hämtad 2019-06-28)

Civil.ge, *Protest Day Eight Ends at Ivanishvili's Home, Calling for Interior Minister to Go*, 2019-06-28,
<https://civil.ge/archives/311037> (Hämtad 2019-06-28)

Civil.ge, *Prosecution Requests Parliament to Lift Immunity from UNM's Nika Melia*, 2019-06-25,
<https://civil.ge/archives/310664> (Hämtad 2019-06-28)

Civil.ge, *Ivanishvili: 2020 Polls Proportional, Zero Threshold [detailed text]*, 2019-06-24,
<https://civil.ge/archives/310307> (Hämtad 2019-06-28)

Civil.ge, *Prosecutors Investigate Police Use of Force During Tbilisi Protests, Reach out to Ombudsperson*, 2019-06-24,
<https://civil.ge/archives/310407> (Hämtad 2019-06-28)

Civil.ge, *Interior Ministry: 305 Protesters Detained*, 2019-06-21,
<https://civil.ge/archives/309786> (Hämtad 2019-06-28)

Civil.ge, *240 Injured During Last Night's Unrest, Health Ministry Says*,
2019-06-21, <https://civil.ge/archives/309669> (Hämtad 2019-06-28)

Civil.ge, *30 civilians, 39 police officers reported injured in front of the
Parliament*, 2019-06-21, <https://civil.ge/archives/309536> (Hämtad 2019-06-
28)

Civil.ge, *Opposition, Civic Activists Gather to Protest Russian Delegation's
Visit to Tbilisi*, 2019-06-20, <https://civil.ge/archives/309241>(Hämtad 2019-
06-28)

Civil.ge, *Tensions mount as protesters try to push through the police cordon
at the Parliament*, 2019-06-20, <https://civil.ge/archives/309346> (Hämtad
2019-06-28)

Europarådet, *Report by Nils Muiznieks, Commissioner for Human Rights of
the Council of Europe, following his visit to Georgia from 20 to 25 January
2014*, 2014-05-12,
[https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?Index=no&command=com.i
nstranet.CmdBlobGet&InstranetImage=2547700&SecMode=1&DocId=213
9964&Usage=2](https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?Index=no&command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=2547700&SecMode=1&DocId=2139964&Usage=2) (Hämtad 2017-05-30)

Europarådet, *Observations on the human rights situation in Georgia: an
update on justice reforms, tolerance and non-discrimination*, 2016-01-12,
[https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.Cm
dBlobGet&InstranetImage=2903587&SecMode=1&DocId=2367686&Usag
e=2](https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=2903587&SecMode=1&DocId=2367686&Usage=2) (Hämtad 2017-05-30)

Freedom House, *Freedom in the World 2016 - Georgia*, 2016-07-14,
<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=38006>
(Hämtad 2019-06-05)

Georgien. Georgiens regering, *About Georgia*, 2014,
http://gov.ge/index.php?lang_id=ENG&sec_id=193 (Hämtad 2019-05-29)

Georgien. Georgiens regering, *Georgian Parliamentary Elections 2016:
Preliminary results*, [odaterad],
[http://gov.ge/files/58034_58034_905803_20161019Factsheetonelectionresu
lts.pdf](http://gov.ge/files/58034_58034_905803_20161019Factsheetonelectionresults.pdf) (Hämtad 2019-05-29)

Human Rights Center (HRC), *Monitoring 2018 Presidential Elections in
Georgia*, 2018,
[http://humanrights.ge/admin/editor/uploads/images/prezident-
election%202018%20eng.pdf](http://humanrights.ge/admin/editor/uploads/images/prezident-election%202018%20eng.pdf) (Hämtad 2018-05-28)

Human Rights Watch (HRW), *World Report 2017 - Georgia*, 2017-01-12, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=38789> (Hämtad 2019-06-05)

Kavadze, Amiran och Kavadze, Tina, *Securitization of Georgia under the Saakashvili Rule*, i *Journal of Social Sciences*, vol. 4, nr 1, 2015, <http://oaji.net/articles/2016/2903-1457087368.pdf> (Hämtad 2019-05-29)

National Democratic Institute (NDI), *Statement of the NDI International Observation Mission to Georgia's October 28 Presidential Election*, 2018-10-29, https://www.ndi.org/sites/default/files/NDI%20Georgia_2018%20Presidential%20elections%20preliminary%20statement_ENG.pdf (Hämtad 2019-06-05)

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), *Georgia. Presidential Election 28 October and 28 November 2018. ODIHR Election Observation Mission Final Report*, 2019-02-28, <https://www.osce.org/odihr/elections/georgia/412724?download=true> (Hämtad 2019-05-27)

Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), *Georgian Parliament Strips Opposition Lawmaker Of Immunity Over Violent Protests*, 2019-06-26, <https://www.rferl.org/a/georgian-parliament-strips-opposition-lawmaker-of-immunity-over-violent-protests/30022091.html> (Hämtad 2019-06-28)

RFE/RL, *As Georgia's Relations With Russia Sour, Moscow Says Its Wine Has Too*, 2019-06-25, <https://www.rferl.org/a/as-georgia-s-relations-with-russia-sour-moscow-says-its-wine-has-too/30019577.html> (Hämtad 2019-06-28)

RFE/RL, *Thousands Of Georgians Protest For Third Day, Push For More Resignations, Early Elections*, 2019-06-22, <https://www.rferl.org/a/georgia-protests-anti-russia-parliament-tbilisi/30013741.html> (Hämtad 2019-06-28)

RFE/RL, *Furious Anti-Russia Protesters In Tbilisi Demand Speaker's Resignation, Clash With Police*, 2019-06-20, <https://www.rferl.org/a/anti-russia-protesters-in-tbilisi-demand-speaker-s-resignation/30011083.html> (Hämtad 2019-06-28)

RFE/RL, *Georgian Officials Charged After Allegedly Forcing Man To Wash Face With Urine*, 2018-06-15, <https://www.rferl.org/a/georgia-officials-charged-after-allegedly-forcing-man-to-wash-face-with-urine/29292382.html> (Hämtad 2019-06-05)

RFE/RL, *Georgian Authorities Under Pressure Over Teen's death In Pankisi Gorge*, 2018-01-10, <https://www.rferl.org/a/georgia-man-dies-pankisi-counterterror-operation/28966664.html> (Hämtad 2019-05-28)

SVT Nyheter, *Ex-premiärminister dömd i Georgien*, 2014-02-17, <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/ex-premiarminister-domd-i-georgien-1> (Hämtad 2019-05-29)

USA, United States Department of State (USDOS), *Country Report on Human Rights Practices 2018 – Georgia*, 2019-03-13, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=42955> (Hämtad 2019-06-05)

USDOS, *Country Report on Human Rights Practices 2015*, 2016-04-13, <https://www.ecoi.net/en/document/1163388.html> (Hämtad 2019-06-13)

Utrikesdepartementet (UD), *Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Georgien 2015-2016*, 2017-04-26, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=39381> (Hämtad 2019-06-05)

UD, *Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Georgien: situationen per den 31 december 2017*, 2018-06-28, <https://www.regeringen.se/49f292/contentassets/b61c4f45078847c48c90d34465dc3fce/georgien---manskliga-rattigheter-demokrati-och-rattsstatens-principer-2017.pdf> (Hämtad 2019-06-05)

Utrikespolitiska institutet (UI), Landguiden [betaltjänst], *Äldre historia*, 2016-06-07, <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/georgien/aldre-historia/> (Hämtad 2019-05-29)

UI, Landguiden [betaltjänst], *Aktuell politik*, 2018-12-17, <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/georgien/aktuell-politik/> (Hämtad 2019-05-29).

UI, Landguiden [betaltjänst], *Modern historia*, 2018-12-27, <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/georgien/modern-historia/> (Hämtad 2019-05-29)

Muntliga källor

Europeiska unionens delegation i Georgien (EU-delegationen), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-06

Georgian Young Lawyers Association (GYLA), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-04 och 2019-04-30

Georgien, Office of the Public Defender, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-03 och 2019-04-30

Human Rights Education and Monitoring Center (EMC), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-03-31 och 2019-05-01

Office of the Independent Association of Georgian Journalists (IAGJ), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-04-30

Public Movement Multinational Georgia (PMMG), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-03-31 och 2019-05-01

Transparency International (TI), möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-03-30 och 2019-04-30

Västerländsk beskickning A, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-04

Västerländsk beskickning B, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-05

Västerländsk beskickning C, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2017-04-06

Västerländsk beskickning D, möte med företrädare i Tbilisi, Georgien, 2019-04-30



Om Lifos

Lifos är ett center för landinformation och omvärldsanalys. Vi samlar in, analyserar och upprätthåller expertkunskap om länder och regioner från vilka människor söker sig till Sverige.

Lifos mission: Lifos är ett expertorgan, vilket agerar opartiskt och proaktivt för att bidra till rättssäkra och effektiva migrationsprocesser genom tillförlitlig, relevant och lättillgänglig landinformation och omvärldsanalys.

Migrationsverket • 601 70 Norrköping

gb-lifos@migrationsverket.se

<http://lifos.migrationsverket.se> • www.migrationsverket.se